

PANUN pakinoita

Raahelainen kotisauna ja hieman muutakin kotoista asiaa

Tuli käytyä tässä tuonnottain Raahen tapulikaupungissa, josta siis terveisiä. Eiväthän nämä tervehyiset nyt mitään voipulantuoreita ole, mutta välttänevät, koska tämä käyntini ei ole mikään uutinen, joka vuorokaudessa vanhenee. Ja terveiset samantien Jaakopin lähteeltäkin, vaikka eivät kyllä kaikki oululaisetkaan taida tietää, mikä se sellainen lähde on. Siellä se vain on Pekan kaupungissa Kaivokadun päässä, missäpä muuallaakaan kuin kaivo...

Ilmassa oli pakkasta ja korvannipukoita mukavasti kärventeli, kun muuanna arkiehtoona Raahen torninkellon näyttäessä kuutta (18:aa kun ei ole raahelaisten »köyhän kellossa») suunkaan ikkunaan näkyvässä oululaisten »köyhän kellossa») suuntasin askeleeni sikäläisen Kirkkokadun alkupäähän. Pimeältä pihalta tavoitin etsimäni herrasmiehen, lukijoille alakerturina varsin tutun opettaja Heikki Impolan, joka siinä liikuskeili tuvan ja pihanperän väliä saunanlämmityspuuhissa. Käytiin isännän kammariin, vieras oikein keinustuoliin, pantiin tupakaksi ja päästeltiin praati valloilleen. Väلیلä piti kuitenkin käydä siellä kuululla Jaakopin lähteellä, josta, ellen aivan väärin muista, Merenmaan Martti-

kin, raahelaisten kaunokirjallinen kirjoihin viejä numero 1., on jossain jotain kirjoittanut. Niin sitä vain Raahessa. Pakkanen paukkui, reenjalakset natisivat ja vesi läikkyi, mutta Impolan pappi sai saunavetensä ja sillä hyvä. Kunhan ei olisi ollut tuo vedenhakureissu vain sinä tärkeänä iltana, jolloin kaupungin parlamentti istui 75-vuotisjuhlakokouksessaan ja teki päätöstä, että raahelaisillekin laetaan vesijohtolaitos. Tämä vain siksi mainittuna, että nyt varmasti toistamiseen tulisi tuo tärkeä pykälä näillekin palstoilla prantäytyksi.

En tullut kysyneeksi opettaja Impolalta saako sitä tällaisia terveisiä lehteen kirjoittaa, mutta en tuota tiennyt kerkiäisinkään. Op. Impola on nyt eläkeläinen, mutta hänen työpäivänsä on yhtä täysi kuin aina ennenkin. Hän on niitä siinä suhteessa onnellisia ja kadehtittavia ikämiehiä, että hänellä on harrastuksia, jotka käyvät sekä työstä että virkistyksestä. Ja meidän olemme joutuneet elämässämme monta kertaa toteamaan kuinka tärkeää meille jokaiselle on harrastus, hyödyllinen harrastus ennen kaikkea. Kun esim. valtio panee ihmisen eläkkeelle, jää moni kunnan virkamies, siis todella ahkera ja tunnollinen,

ammattiinsa eläytynyt, kuin nalli kalliolle, ellei hänellä ole sellaista harrastusta, joka jatkuvasti ylläpitää hänessä elämänhalun kultaista kipinää. Ja keneltä tuo kipinä puuttuu, hänen päivänsä ovat niin kovin helposti luetut, sillä, herraparatkoon, kyllä se niin on, että »otsasi hiessä» on jo tottumus ja tottumus on toinen luonto.

Kaikki raahelaiset ja moni muukin lukija tietää, että op. Impolan erikoisharrastus on kotiseututyö, ei vain aatteellinen yhdistystoiminta, johon häneltä sitäpaitsi ei enää liikenekään tarpeeksi voimia ja harrastusta, vaan tutkimusluontoinen kotiseututyö. Ollen syntyjään merimiehen poika, on op. Impola varhain kohdistanut harrastuksensa juuri vanhan merikaupunki Raahen erinäisten historioitten selvittämiseen. On kunnioitettava se mappi- ja muu muistiinpanomäärä, minkä hän eläisäänsä on kahlannut läpi saattaen järjestykseen asian toisensa jälkeen. Lisäksi on hän tuholta pelastanut arkistojen kätköihin monta sellaista niin yksityistä opusta kuin kotiarkistoakin, jotka muuten vieläkin mahtaisivat venyä erinäisillä pölyisillä vintheillä.

Raahen merenkulun historia on eräs oleellinen ajanjakso maamme kauppamerenkulun historiassa ja sietäisi totisesti tulla mahdollisimman tarkoin muistiinmerkityksi. Ikämiehelle ilman tutkimusapurahoja ja

muita sellaisia se on aika ankaru urakka, joten tekisipä mieli vinkata hieman sinne Wihurille päin, saati kun herramerenkulkuneuvos on itsekin Raahen lähtöä! Arvoisa tunnoinen isäntäni väitti ottavansa asian vain vähättävänä harrastuksena nyt, kun hänellä on aikaa, mutta kun kysymyksessä toisaalta on työ, jolla pelastetaan jälkipolville paljon mielenkiintoista tietoa — eihän tiedä, esiintyykö milloin taas mies, joka olisi kiinnostunut asettelemaan eri tahoille arkistoihin ja asiakirjoihin sirotellut tiedot syy-yhteenteen ja asijärjestykseen — ja kun toisaalta kirjoittajalla on näkemystä ja kykyä, niin kiinnitänpähän vain »konsulien» huimiota asiaan. Jokamieshän ei ole historiankirjoittaja eikä historiikkienkään tekijä, mutta oikean otteen havaitsee kyllä helposti pienistäkin palasista. Ja tutkijan oikean näkemysten havaitsee kyllä sellaisesta opuksesta kuin viime kesän 300-vuotisjuhliille ilmestynyt Raahen muistojulkaisu, jonka laajimmat historiikit ovat juuri op. Impolan käsieläa, nim. »Menneiden vuosisatain tapahtumia» ja »Raahen kaupungin vaiheista vuoden 1875 jälkeen», jotka jo sivumääräisestikin käsittävät 147 s. 230:stä.

Eräitä kaikkein kiintoisimpia lähteitä ovat vanhat laivapäiväkirjat, joista kerätystä jutuista kyllä muistaakseni tämänkin lehden palstoilla on ollut antoi-

sia näytteitä. Jutunjuurta riitti koko tuoksi illaksi, vieläpä iltamyöhäksikin, vaikka olin aikonut vain pistäytyä sen enempiä häiritsemättä. Mutta niinpä siinä sitten puhuttiin museoasiat jos muutkin kotiseutuasiat, toivoteltiin vireyttä Raahen Kotiseutuyhdistykselle ja ennenkaikkea nuoremman polven mukaantuloa siihen ja sitten myös saunattiin, mikä olikin hyvin tärkeä parakraahvi. Hyvän saunan oli isäntäni lämmittänyt, makoi-sat otettiin löylyt ja monet vielä otettiin, sillä kuten kaikilla kunnan suomalaisilla ja vanhankansan miehillä eritoten oli Heikki Impolalla oma saunauhohjelmansa, jonka mottona oli perisuomalaiseen saunaukseen kuuluva johtolause »ei kiire kunniaksi — saunassa olletikaan!»

Kunpa tällä pakinallani olisin edes yhdenkään lukijan sydämessä onnistunut sytyttämään tuon kipinän, mikä tässä usein mainitulle intomieliselle kotiseutunsa ystäväälle on ollut virikkeen antajana vuosikymmenien varrella, olisi tarkoitukseni saavutettu.

